

Beleid in de praktijk

Een nieuw schooljaar, een nieuwe Veldnieuws. In tegenstelling tot andere jaren willen we vanaf dit jaar niet allerlei beleidsstukken en –zaken over jullie uitstrooien maar laten zien wat het beleid in de praktijk heeft opgeleverd.

Allereerst een artikel over het pré-school project in Wintelre. Een vorm van vroeg-schoolese educatie waarbij kinderen met en zonder beperking naast elkaar leskrijgen en van en met elkaar leren. De resultaten zijn nu al verrassend te noemen. Daarnaast een interview met Peter Vereijken, projectregisseur van alle Brede School projecten in Veldhoven. Met zijn aanstelling is een versnelling en eenduidigheid van alle projecten tot stand gekomen.

Tenslotte, aandacht voor het feit dat Veldvest de onderwijsvernieuwingsaward heeft gewonnen. Een bijzonder moment om bij stil te staan. Onze interne professionaliseringslag, onder andere de instelling van de transformatieteams, heeft de aandacht gewekt van buitenstaanders. Maar we zijn pas echt blij met de award en vinden ook dat we hem verdiend hebben wanneer de leerkracht zegt 'Ik voel me gehoord en geholpen in mijn dagelijkse praktijk.'

groet, Bernard Smits
Voorzitter College van Bestuur

Inhoud

- Reportage Pre-school project **p. 1**
- Brede scholen in Veldhoven **p. 3**
- Knegsel combineert BSO en PO in één klaslokaal **p. 4**
- Veldvest tweedaagse **p. 5**
- Award Onderwijsvernieuwing **p. 6**

'Eenling uit isolement halen'

De vraag kwam vanuit een ouder met een 2,5-jarig down syndroom kind. Of het meisje niet in een reguliere groep geplaatst kon worden? Van daaruit ging het balletje rollen. Het pré-school project in peuterspeelzaal Haasje Hup in Wintelre was binnen enkele maanden een feit. Een vorm van vroegtijdig onderwijs aan kinderen in de leeftijd van 2,5 tot 4 jaar, waarbij de helft van de groep uit leerlingen met een beperking bestaat. Gezamenlijk onderwijs voor alle kinderen waarbij ze van en met elkaar leren.

"Dag beer, dag beer, daar ga je weer!", zingen de zeven peuters van peuterspeelzaal Haasje Hup, samen met peuterleidster Marij. "Het was heel gezellig, tot de volgende keer!" In een grote kring zitten de kinderen bijeen. Famke, een 2,5 jarige peuter zit naast de andere peuters, die allemaal iets ouder zijn. Ook Rochan en Thomas, die normaal gesproken leerlingen zijn van de Prins Willem Alexander (PWA)-school, zitten in de kring. Een normaal klasje, zou je zeggen, zij het dat Famke en de PWA-kinderen het syndroom van Down hebben. In Wintelre, waar ze samen wordt gebracht met reguliere peuters, hopen ze middels het pré-school project het ontwikkelingsniveau en -tempo van alle kinderen te bevorderen.

In het nieuwe schooljaar zijn ze ermee gestart. Pré-school is een vorm van voor-voegschoolse educatie (VVE) aan kinderen in de leeftijd

van 2,5 tot 4 jaar oud. In de Verenigde Staten is op basis van wetenschappelijk onderzoek gebleken dat alle preschoolleerlingen, aantoonbare vooruitgang boeken in hun ontwikkelingsniveau en -tempo t.o.v. leeftijdsgenootjes die geen pré-school volgen.

'Het project werkt als een olievlek'

Andere dynamiek

"Meestal worden peuters en kleuters met een beperking als eenlingen behandeld", vertelt Jane van der Heijden, directrice van basisschool Wintelre en in die rol betrokken bij het project. "Daardoor raken ze vaak in een isolement. Het mooie aan dit project is dat ze in een hele andere samenstelling bij elkaar zitten, dat geeft een hele andere dynamiek." Samen met Karin Sesink, van kinderopvang-

Lees verder op pagina 2

organisatie NummerEen, besloot ze voor de zomervakantie naar aanleiding van de specifieke oudervraag een dergelijk project op te starten. Tijdens een studiereis in de Verenigde Staten zag Jane al mooie voorbeelden van pre-school projecten. “Eigenlijk hadden we voor de zomer financieel en op hoofdlijnen alles al geregeld.” Via een brief kregen alle Peuterspeelzaal (PSZ)-ouders de vraag of ze interesse hadden hun kind in deze preschool groep te plaatsen. In totaal kwamen er vier reacties binnen en kon het project in september starten.

Intensief

Ondertussen mogen de kinderen in groepjes gaan werken. Opties: knutselen, kleuren of lezen. Met als resultaat dat de hele kleurtafel vol zit met het kleine grut. Rochan heeft geen zin meer om te kleuren en PSZ-leidster Marij besluit hem te gaan voorlezen. Op een zitzak zit Rochan naast Marij waarbij hij haar

uitgebreid even knuffelt. Ook de andere kinderen die meeluisteren krijgen een pakkerd van Rochan. Marij gaf al les aan peuters maar kreeg met dit pré-school project uitbreiding van haar uren: “Het is zeer intensief. In principe werk je hetzelfde programma af als in elke groep, alleen kost het nu iets meer energie. Maar het geeft enorm veel voldoening.”

Olievlek

Inmiddels werkt het project als een olievlek en hebben ook een logopediste en fysiotherapeute zich bij de groep gevoegd. “Zij geven tips en adviezen voor de hele groep, maar werken ook op individuele basis”, vertelt Jane. Als het goed gaat, zetten ze het traject ook nog verder voort en zullen de kinderen met een beperking ook betrokken worden bij het themagericht werken van de kleutergroepen op basisschool Wintelre.

Betrokkenen aan het woord

Femke Ritz, MT lid en ambulant begeleider Prins Willem Alexander School:

“Je bent meer tijd kwijt dan ik van tevoren verwacht en gedacht had. Die tijd gaat vooral zitten in het overleggen over aanpak en aanbod. Zeker in deze fase is het belangrijk daar veel in te investeren. Het is heel positief om te ervaren en te zien hoe de kinderen met elkaar omgaan. Kinderen benoemen wat ze opvalt ‘Die kan niet praten, heeft die dan geen tanden?’, is bijvoorbeeld zo’n vraag. Die zijn dan aanleiding om uit te leggen hoe het zit. En dan is het ook goed voor de kinderen. Wat we vooral doen is het creëren van situaties waarbij kinderen met en zonder beperking met en hopelijk ook van elkaar leren.”

Marij van den Berk PSZ-leidster, Nummereen:

“Ik ben gevraagd voor dit project en hoefde niet lang na te denken. Vond het meteen een uitdaging. Tot nu toe hadden we heel sporadisch een kind met down syndroom in de klas. Het is heel bijzonder in een klein groepje van kinderen met en zonder beperking te werken. In grote lijnen weet je wat er van je verwacht wordt. Toch ben je onzeker. Doen we de juiste dingen? Tot nog toe heb ik er een heel goed gevoel over. Je kunt alle kinderen nu meer individuele aandacht geven en dat voelt erg prettig. Het geeft voldoening te zien dat alle kinderen goed in hun vel zitten en allemaal baat hebben bij deze individuele aandacht.”

Karin Sesink, manager kinderopvangorganisatie Nummereen en directeur Stichting Peuterspeelzaalwerk Eersel:

“We zien nu al dat alle kinderen op sociaal-emotioneel vlak verbeteren. Ook op logopedistisch en ergotherapeutisch niveau ontwikkelen ze zich beter. Zo werkt dat dus ook met het gebruik van taal. Het tempo van lesgeven en de vormen van herhalingen hebben dus een positieve uitwerking op alle kinderen. Dat vormt echt een eye-opener voor mij. We zijn nu al tien stappen verder dan ik ooit had durven dromen. Ik vind het geweldig en hoop dat we dit verder kunnen uitbouwen. Dit project kan dienen als een blauwdruk en hopelijk verder uitgebouwd worden.”

Peter Vereijken, extern projectenregisseur,
Brede Scholen Veldhoven

“Durven denken in belang kind”

Zelfs als jeugdmaatschappelijk werker belandde hij vaak in situaties waar het niet om het kind draaide. Daar leerde Peter Vereijken - extern projectenregisseur voor alle Brede Scholen projecten in Veldhoven - ‘te denken in het belang van het kind’. De oprichting van een Brede School moet, volgens hem, ook vanuit die vraag opgebouwd worden: “Een kind moet niet in de structuur passen maar juist andersom.”

Na acht jaar praten, brainstormen en plannen maken over de Brede Scholen zonder concreet resultaat, is in de gemeente Veldhoven besloten voor een gemeenschappelijke projectstructuur. Peter Vereijken is aangesteld als extern projectenregisseur. In die rol ziet hij erop toe dat alle partijen (gemeente, onderwijs- en welzijnsorganisaties) goed met elkaar samenwerken om tot de bouw van vier multifunctionele accommodaties (MFA's) te komen. Een Brede School is dan ook in de eerste plaats geen gebouw maar een netwerksamenwerking waar onderwijs, zorg, welzijn, opvang en cultuur samenkomen.

Zijn carrière begon Vereijken in het maatschappelijk werk, waardoor hij vaak bij gezinnen thuiskwam. Daar zag hij dat organisatiebelangen vaak prevaleren boven het belang van het kind. Na de jeugdhulpverlening belandde hij in de kinderopvang. Credo toentertijd was dat de school het kind opvoedt en onderwijst en dat de kinderopvang ze bewaarde, totdat ze naar huis mochten. “Een ongelijkwaardige verdeling, zonder enige vorm van afstemming.” Zo ziet Vereijken dat ook bij de Brede School. “Alleen wanneer je een vorm van gelijkwaardigheid creëert, met een sluitend aanbod van diversiteit en dienstverlening, is het mogelijk tot een goede afstemming te komen.”

Bedrijfsverzamelgebouw

Rond de eeuwwisseling werkte Vereijken bij Randstad Gezondheidszorg en vervolgens bij Deloitte. Vanaf 2002 ondersteunt hij – naast advies aan kinderopvangorganisaties – gemeenten en organisaties bij het ontwikkelen, realiseren en exploiteren van Brede Scholen. Te vaak ziet Vereijken dat herhuisvesting aanleiding is en uiteindelijk leidt tot het oprichten van een nieuw gebouw in plaats van een echte Brede School. “Niet het belang van kinderen en de vraag van de ouders maar het creëren van nieuwbouw is dan leidend. Een Brede School mondt dan wel eens uit in een soort bedrijfsverzamelgebouw, waar iedereen naast elkaar leeft.”

“Samenwerking is een verrijking en niet een systeem om tekorten weg te werken.”

Vereijken beseft dat samenwerking tussen zo veel diverse organisaties moeilijk is, veel tijd en energie kost: “Organisaties zijn vaak erg druk doende met het werken aan en realiseren van hun eigen kernactiviteiten. Het hemd is dan snel nader dan de rok en het eigen organisatiebelang

krijgt de overhand. De professional komt door steeds meer taken, verder af te staan van de regie, van overzicht houden en afstemmen met anderen. De partners van een Brede School moeten niet alleen samenkomen, maar ook een verbindende en geborgde visie ontwikkelen zodat het integraal lokaal jeugdbeleid en de leefbaarheid in de buurt, optimaal tot zijn recht komen.”

Steensel

“Hoe het ook eenvoudig en toch goed kan gaan, bewijst het project in Steensel”, aldus Vereijken. Daar bemerkte de Veldvest school dat de instroom stakte door het ontbreken van een peuterspeelzaal in het dorp. Tijd voor actie. De peuterspeelzaal en basisschool directrices gingen samenwerken en richtten samen 1 klaslokaal in als multifunctionele accommodatie. Om 7:30 uur start daar de kinderopvang en een uur later komen peuters en kleuters binnen. “Dat is het ultieme voorbeeld van denken in het belang van het kind”, vertelt Peter. “De kleine klas telt ook een blind en een ander zorg kind. Een zeer kleine setting, maar zo breed. Het belang van het kind in zijn eigen buurt is boven het economische, bedrijfsmatige belang geplaatst. Dan gaat de dynamiek daarheen waar ie hoort!”

Knegsel combineert BSO en PO in een klaslokaal

Een creatieve tussenoplossing

De vraag kwam vanuit Knegselse ouders. Was het niet mogelijk een breder aanbod te realiseren: naast onderwijs en BuitenSchoolseOpvang meer ruimte voor de TussenSchoolseOpvang en Kinderopvang? Bij alle betrokkenen leefde dezelfde wens. Meester Gijbels ging om de tafel met kinderopvangorganisatie NummerEen en peuterspeelzaal (PSZ) Eersel en kwam tot een creatieve oplossing: het klaslokaal van groep 6 wordt een gecombineerde voorziening onderwijs en BSO.

Het dorp Knegsel staat op de nominatie voor een Brede School in een nieuw te bouwen multifunctionele accommodatie. Onderwijs, gemeenschapshuis, peuterspeelzaal en kinderopvang zullen in dat gebouw gaan samenwerken om te komen tot een Brede School waarin de vraag van kind en ouder centraal staan. De realisatie van het fysieke gebouw laat echter nog een tijd op zich wachten. De vraag naar gecombineerde voorzieningen in het dorp is echter nu actueel. Wanneer kinderen immers op jonge leeftijd de kinderopvang in een ander dorp doorlopen, kan dit leiden tot een basisschool keuze daaraan volgend. Met als gevolg: leegloop van kinderen uit het dorp en een minder functionerend dagarrangementen aanbod.

Van separaat naar samenwerking

Momenteel zijn alle voorzieningen in Knegsel separaat van elkaar gehuisvest. Zo zit de PSZ in gemeenschapshuis de Leenhoef, staat de basisschool in het dorp

en is de kinderopvang gehuisvest buiten het dorp. Aangezien het absolute aantal kinderen dat er gebruik van maakt klein is, maar de behoefte zeker wel bestaat, is een breed pakket aan dienstverlening alleen mogelijk wanneer diensten, huisvesting en personeel gecombineerd worden. Tijd voor actie, dachten de basisschool, Nummereen en de peuterspeelzaal. Ze gingen samen om de tafel en bedachten een plan de campagne. Voorlopige uitkomst: de PSZ blijft vooralsnog in gemeenschapshuis de Leenhoef, de opvang van 0 tot 4-jarigen blijft voorlopig waar het nu ook is. Voor de BSO is een creatieve oplossing gevonden: het huidige klaslokaal van groep 6 wordt een combinatievoorziening. Op maandag, dinsdag en donderdag is de ruimte ook ingericht als BSO, daarnaast dient het alle dagen als klaslokaal voor groep 6. Meester Gijbels zorgt voor het beschikbaar stellen van het leslokaal, Nummereen richt de tijdelijke voorziening in tot een verantwoorde BSO locatie en levert een pedagogisch me-

dewerker. Samen zullen de twee organisaties investeren in personeel en exploitatie. Ook de gemeente staat achter de plannen. De TSO voorziening wordt tevens ook verplaatst naar de kantine van sporthal de Ladder. Ook kunnen de kinderen van de BSO gebruik maken van de sportzaal van Meester Gijbels. Zo ontstaat een Brede School in het klein.

Leefbaarheid

Na de kerstvakantie start het project. Niet alleen de belangen van ouders en leerlingen zijn gewaarborgd in het project, ook de belangen van het gehele dorp op langere termijn blijven behouden. Het huidige onderwijs blijft in stand, de voorzieningen worden vergroot en de leefbaarheid van het dorp wordt vergroot.

Scherpere focus op minder

Veldvest: 18 Scholen onder één Stichtingsparaplu. Wat heb je als scholen onderling met elkaar gemeen en in welk opzicht wijk je van elkaar af? Kortom: verwantschap versus diversiteit. Onderlinge verbindingen verhogen de efficiency en verscherpen je focus. Om dat tot stand te brengen, zijn de transformatieteams ingericht. Leden van deze teams gaan de scholen in op zoek naar actuele probleem- en vraagstukken en proberen die in gezamenlijkheid op te lossen. Zo blijft de school het aangrijpingspunt, maar dan wel als onderdeel van een groter geheel.

Op het besturenbureau van stichting Veldvest kwamen op 12 en 13 november de sleutelfiguren bijeen om tot een nieuwe indeling van de transformatieteams en de daaronder hangende clusters van scholen te komen. In deze nieuwe structuur vormen circa 70 sleutelfiguren drie teams. In deze teams zit een mix van mensen die gespecialiseerd zijn op onderzoeks-, ondersteunings- en opleidingsvlak. Zo hopen ze allerlei soorten vragen en behoeftes, die er in het veld leven, in gezamenlijkheid op te kunnen lossen.

‘De leerkracht als centrale gebruiker van kwaliteit’

Onder deze drie teams hangen 3 clusters van 5 scholen. Tijdens deze tweedaagse gingen de leden van de teams op zoek naar een clustering van scholen op basis van de actuele context. Kortom, het management team (MT) van elke school moest zichzelf de vraag stellen: als ik kijk naar de huidige ontwikkelingen in mijn school, op welk vlak heb ik dan verwantschap met andere Veldvest-scholen? Waar ligt op dit moment mijn prioriteit?

Elk MT beantwoordde deze vraag in alle eerlijkheid en bedacht op welk terrein ze zich de komende tijd zou moeten focussen. Overigens betekent het kiezen van een focus niet dat andere zaken komen te vervallen. Elke school heeft in de eerste plaats de taak om kwalitatief, buurtbij, goed onderwijs te verzorgen. Na een grondige analyse kwam een indeling op basis van de volgende drie onderwerpen tot stand.

CLUSTER A: Brembocht, Baptist, Casimir, Meester Gijbels, Heiacker, St. Lucij

Dit cluster van scholen legt momenteel de focus op het **verhogen van de kwaliteit** (concreet: de leeropbrengsten). Dit doen ze omdat hun citoscores achterblijven bij de (landelijke) gemiddeldes. Ook zijn er scholen die onder verscherpt toezicht van de inspectie staan.

CLUSTER B: Op Dreef, Veldhoven Midden, Cobbeek, Prins Willem Alexander (PWA), Wintelre

Deze scholen zijn geclusterd omdat ze momenteel in een **brede schoolontwikkeling** zitten. Dit kan ofwel het bouwen van een complete nieuwbouwlocatie ofwel het verbreden van de huidige locatie betekenen. Veldhoven Midden, waar vier

scholen (PWA, Verrekijker, Jan Ligthart en Poolster) samengaan, is daar een voorbeeld van. Ook in Wintelre zijn vergaande ontwikkelingen om tot de bouw van een multifunctionele accommodatie te komen.

CLUSTER C: Berckacker, Lambertus, Meerhoef, Rank, Zeelsterhof

In dit cluster zijn de scholen bijeen gebracht die **een andere evidente focus** hebben. Dit kan bijvoorbeeld het herprofilen van de school, het verbeteren van de communicatie met ouders of het invoeren van een nieuw onderwijsconcept zijn. Ook de professionalisering van de leerkrachten is een actueel agendapunt. In de komende tijd gaan de transformatieteams op basis van de clustering een agenda opstellen en het veld in.

Na een jaar evalueren ze deze indeling en bekijken of de leerkracht ook voelt dat hij geholpen is. Bernard Smits: “Het gaat ons om de vraag: hoe verhoudt de leerkracht zich tot deze ontwikkeling? Voelt hij zich gehoord? Lukt het ons om bij de leerkracht uit te komen. Hij is tenslotte de centrale gebruiker van kwaliteit.”

Veldvest wint 'Award Onderwijsvernieuwing van het Jaar' op het PO-congres

'Welke volwassene gun je kinderen?'

Wat geef je een opgroeiend kind mee aan maatschappelijke waarden en normen? Om daar motieven, argumenten en kwaliteiten voor in huis te hebben, dient een leerkracht zichzelf te blijven ontwikkelen. Dat appèl krijgt binnen Stichting Veldvest vorm in onder andere de Veldvest academie, de leermonitoren opleiding en – zeer recent – de invoering van de transformatie teams. Juist voor deze ingezette professionaliseringsslag binnen de organisatie ontving Veldvest op 5 november de 'Award Onderwijsvernieuwing van het Jaar'

Tijdens een spannende stemmingsronde in het WTC in Rotterdam, waar het Primair Onderwijs congres plaatsvond, ontving Jos de Mönnink de 'Award Onderwijsvernieuwing van het Jaar'. De prijs is in het leven geroepen voor onderwijsvernieuwend initiatieven en projecten. De twee andere genomineerden betroffen twee projecten op basisscholen. Toch koos de zaal voor het meso niveau, een Stichtingsbreed project. Jos is zeer vereerd met de prijs en noemt het een waardering voor een jarenlang ingezet proces: "Het gaat ons om de vraag: welke volwassene gun je kinderen? Juist die volwassene, de leerkracht, willen we naar een hoger plan tillen."

'Wat' en 'Hoe'

De commissie Dijsselbloem bepleitte in maart van dit jaar vooral voor een loskoppeling tussen het 'wat er geleerd moet worden' en het 'hoe geleerd moet worden' in het onderwijs. Bij het 'wat' doelde ze dan met name op het formuleren van standaarden vanuit de overheid.

Jos ziet dit anders: "Onze stichting heeft een eigen verantwoordelijkheid in de invulling van het 'wat'. Wat vinden wij zelf – vanuit onze eigen maatschappelijke context en culturele omgeving – van belang om aan kinderen mee te geven. We willen het maximale uit leerlingen halen. Daarover bestaat tussen Veldvest, ouders, inspectie en overheid geen misverstand."

Maar er is meer: "We willen ook de leerlingen als uniek persoon in wording leren kennen en ontmoeten. Het in de wereld staan

van kinderen is complex en dient ons te boeien, willen we leerlingen leren te verstaan in hun eigen-wijze oriëntatie op mensen en dingen. Tenslotte willen we de leerlingen inspireren om waarden georiënteerd in de wereld te staan. Bij dat laatste is het belangrijk dat de persoon van de leerkracht stelling durft te nemen bij vragen van goed en kwaad. Dat werkt stimulerender dan het introduceren van gedragsregels waarbij de leerkracht politieagent wordt."

'Wanneer de leerkracht zelf de behoefte voelt te handelen, is hij goed op weg'

Veldvest pleit dus voor het ontwikkelen van een reflectieve houding bij de professional, de leerkracht. "Wanneer leerkrachten zichzelf gaan zien als relevante spelers met zeggenschap, kunnen ze belangrijke vraagstukken als 'hoe richt ik mijn onderwijs in' gaan beantwoorden. De leerkracht ontwikkelt zelf het vermogen kritisch na te denken."

Veldvestacademie

De Veldvest academie bevat verschillende leer- en ontmoetingsmomenten voor leerkrachten en leidinggevenden binnen de stichting en vormt een eerste start in een proces van jarenlange professionalisering. Begin dit schooljaar is ook de tweede groep leermonitoren gestart. Leermonitoren worden academisch geschoold om leerprocessen van volwassenen te ondersteunen. Twee zaken worden hiermee duidelijk gemaakt: het perspectief is van individuele losstaande scholen verschoven naar een stichtingsbreed perspectief. Daarnaast wordt de agenda voortaan sterk bepaald door leerkrachten. De Mönnink: "Zo proberen we bij de leerkracht uit te komen. Dat hij buiten de grenzen van zijn eigen klaslokaal gaat kijken. Wanneer de leerkracht als zelfbewuste persoon voor de klas staat, heeft dat de meeste impact op het kind."

Jos de Mönnink

Uitgave

Stichting Veldvest
Pastoor Jansenplein 21
5504 BS Veldhoven
Tel. 040 | 2531201
info@veldvest.nl
www.veldvest.nl

Realisatie

Tekst: Veldvest
Antonie Bors
Vormgeving:
FCT Communicatie
Utrecht/Etten-Leur

Fotografie

Koppelmans Fotografie
Veldvest

Bijdragen aan Veldnieuws

kunt u mailen aan
a.bors@veldvest.nl
Een digitale versie van
deze uitgave vindt u
terug op onze website:
www.veldvest.nl